

Naar aanleiding van het artikel over euthanasie dat Prof. MEYLER (1973) publiceerde, zou ik het volgende willen opmerken.

De onderscheiding in actieve en passieve euthanasie is slechts een juridische spitsvondigheid. Deze termen vertroebelen een juiste probleemstelling en leiden de aandacht af van het feit dat een ieder recht heeft op een menswaardig einde als hij of zij dit uitdrukkelijk verzoekt. Bovendien zijn de termen actief en passief zó weinig exact dat zij in feite volkomen onbruikbaar zijn. Ook door over euthanasie zonder meer te spreken wordt de probleemstelling vertroebeld en speelt men de tegenstanders van *vrijwillige* euthanasie in de kaart. Het is niet voor niets dat de beide groeperingen die in ons land toelating respectievelijk legalisering van *vrijwillige* euthanasie propageren, de volgende namen dragen: „Stichting voor Vrijwillige Euthanasie” en „Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie”.

Prof. MEYLER stelt dat de arts uitsluitend in het belang van zijn patiënt dient te handelen, zonder daarbij rekening te houden met de belangen van familieleden. Ik zou hierbij het volgende willen opmerken: Ten eerste lijkt mij de kans niet klein dat in deze gevallen de patiënt zelf het (zinloos) wachten op zijn einde reeds lang moe is en misschien wel eerder dan de familieleden. Belangrijk is ook het feit dat vele mensen in geval van terminale ziekte (en ook bij demantie) hun familie niet onnodig tot last willen zijn. Voorts acht een niet gering aantal personen de tijd en moeite die door artsen en verplegend personeel ten behoeve van hen wordt aangewend, beter besteed aan patiënten die daarvan nog echt profijt kunnen hebben. Overigens wijst het verzoek van de familie om een spuitje veelal op een heel ander en hoger motief: men kan het onnodige lijden van een zijner dierbaren niet langer verdragen.

Voorts constateert Prof. MEYLER dat de vertrouwensrelatie tussen patiënt en arts wordt geschaad door publikaties over euthanasie in de lekenpers. Zelfs kunnen bejaarden daarom het bezoek aan de arts mijden; zij voelen zich onveilig, zo stelt hij. Ook daarom is het noodzakelijk, altijd te spreken van *vrijwillige* euthanasie. De onvrijwillige euthanasie zal een ieder natuurlijk altijd ten strengste afkeuren, men hoeft er dus ook niet verder over te spreken. Er is overigens ook nog een andere overweging. Een steeds toenemende meerderheid van ons volk blijkt, volgens opiniepeilingen, voorstander van *vrijwillige* euthanasie te zijn. Vele bejaarden — en niet alleen zij — zouden juist *geruster* in plaats van ongeruster leven als het recht op een menswaardig levenseinde zou zijn erkend! Thans is men geheel rechteloos overgeleverd aan het oordeel van de arts. De arts die euthanasie toepast, moet valse of op zijn minst onzuivere verklaringen met betrekking tot de doodsoorzaak ondertekenen. Bovendien hangt hem zo lang de wet niet is gewijzigd een proces boven het hoofd. De straf zal thans altijd wel ten hoogste een korte voorwaardelijke zijn, maar de tijd en de kosten die aan een proces nu eenmaal altijd inherent zijn, tellen ook nog mee.

Het zojuist vermelde wijst er m.i. onontkoombaar op dat humanisering van de nog uit de vorige eeuw daterende wet noodzakelijk is. Natuurlijk moet in de nieuwe wet een afdoende beveiliging tegen misbruik worden ingebouwd.

Het is mij overigens niet duidelijk hoe Prof. MEYLER het zonder wetswijziging wil stellen. Het voorbeeld waarmee hij de overbodigheid van wetswijziging duidelijk wil maken, bewijst nl. het tegendeel. Het recht op ontheffing van de dienstplicht wanneer er tegen het doden gewetensbezwaren bestaan, berust immers ook op een wet.

Dat de arts geen rekening houdt met economische belangen, zoals Prof. MEYLER meent te kunnen stellen, is, vrees ik, een voorbeeld van „wishful thinking”. Iedere ingewijde,

dus zeker ook hij, weet dat er wel degelijk prioriteiten worden gesteld en dat dit helaas steeds meer het geval zal moeten zijn. Uiteindelijk liggen aan het stellen van prioriteiten nagenoeg altijd economische motieven (mede) ten grondslag. Het ergste is daarbij nog dat deze prioriteiten lang niet altijd op de juiste wijze gesteld worden.

Literatuur: MEYLER, L. (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 553.

Delft, 24 april 1973

D. VAN DER KELLEN,
*bestuurslid van de Nederlandse
Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie*

Op alle punten van dit betoog kan ik niet ingaan. Ik meen dat de lezer zelf het antwoord kan geven.

De problemen rondom de euthanasie zijn door de communicatiemedia, enquêtes en het proces te Leeuwarden in de algemene belangstelling geplaatst. Het is goed dat hierdoor de mens meer aan zijn eigen dood gaat denken. Echter, het vraagstuk wordt m.i. daardoor te veel in emotionele banen geleid terwijl alleen strikt zakelijke overwegingen tot een algemene standpuntbepaling kunnen leiden.

Ik meen dat een wetswijziging niet nodig en ook niet gewenst is. De arts kan zich beroepen op overmacht in juridische zin. In art. 40 Wetboek van Strafrecht staat te lezen: „niet strafbaar is hij, die een feit begaat, waartoe hij door overmacht is gedrongen.” Overmacht genomen in ruime zin. Het beroep op gewetensbezwaren is een beroep op strafuitsluitingsgrond, dat de rechter moet onderzoeken. Hij mag het niet verwerpen op de enkele grond dat het overtreden wetsartikel geen uitzondering maakt voor gewetensbezwaren.

Wanneer de arts euthanasie uitvoert na het consulteren van een specialist, kan hij zich, naar mij van juridische zijde werd verzekerd, beroepen op overmacht.

Op nog één ander punt in het betoog van de heer VAN DER KELLEN wil ik ingaan. Het is natuurlijk volkomen onaanvaardbaar het leven van een ongeneeslijke patiënt te bekoorten omdat men zijn bed nodig heeft voor een patiënt die op opnemings wacht.

Groningen, mei 1973

L. MEYLER

Met aandacht heb ik het Bijzondere Hoofdartikel van Prof. MEYLER over euthanasie gelezen (1973). Daar de hoofdredactie een discussie over euthanasie gaarne op gang wil brengen, geef ik het volgende ter overdenking. Ik stel hierbij voorop, dat ik lid ben van een van de Gereformeerde Kerken in Nederland (Vrijgemaakt).

Wat ik in het artikel van Prof. MEYLER mis, is dat hij geen rekening houdt met een „leven na dit leven”. Honderden miljoenen zijn in de loop der eeuwen heengegaan in dit geloof. Zij vonden hun geloof kernachtig uitgedrukt in een van de oudste belijdenisgeschriften der christelijke kerk, het Apostolicum: „Ik geloof de wederopstanding des vleses en het eeuwig leven.” Zij waren er eveneens van overtuigd dat er voor degene die niet geloofde in het schuldverzoenend lijden van Christus, een „plaats der pijniging” is (Luc. 16:28), een „plaats van buitenste duisternis, waar het geween zal zijn en het tandengeknars” (Matth. 8:12). Dit is nóg het geloof van miljoenen en nog eens miljoenen over de hele wereld.

Hoewel de waarheid niet bepaald wordt door het getal (meerderheid tegenover minderheid), dient in een zo belangrijke zaak als de onderhavige het geloof van die velen in de verschillende kerken niet buiten rekening gelaten te worden.

Voor degene die de *Bijbel* als het Woord van God onverkort voor zijn hele leven gelooft, is het zeker dat geen lijden